Minister Zdrowia

ZPŚ.050.21.2026.MB
Warszawa, 11 czerwca 2026

Pani Małgorzata Kidawa-Błońska
Marszałek Senatu RP

Szanowna Pani Marszałek,

W związku z przekazanym oświadczeniem Senatora RP – Pana Adama Szejnfelda, przy piśmie znak: BPS/043-58-1530/26, w sprawie powszechnego stosowania substancji z grupy PFAS, określanych jako tzw. wieczne chemikalia, uprzejmie proszę o przyjęcie następujących informacji pozostających we właściwości Ministerstwa Zdrowia.

Odnosząc się do pytania nr 1: „Jakie jest aktualne stanowisko rządu wobec rosnącego problemu stosowania substancji z grupy PFAS oraz ich wpływu na zdrowie publiczne i środowisko?” należy wskazać, iż substancje per- i polifluoroalkilowe (PFAS) stanowią bardzo liczną grupę syntetycznych związków chemicznych, obejmującą tysiące substancji wykorzystywanych w wielu gałęziach przemysłu, m.in. w przemyśle tekstylnym, przy produkcji artykułów gospodarstwa domowego, pian gaśniczych, w motoryzacji, przetwórstwie żywności, budownictwie i elektronice. Szczególne właściwości PFAS, w tym trwałość i odporność na czynniki zewnętrzne, powodują ich szerokie zastosowanie, ale jednocześnie wiążą się z możliwością długotrwałej obecności tych substancji w środowisku oraz w łańcuchu pokarmowym.

Dostępne dane naukowe wskazują na możliwy negatywny wpływ długotrwałej ekspozycji na PFAS na zdrowie człowieka, w tym na możliwość zaburzania funkcjonowania układu hormonalnego, występowania zaburzeń metabolicznych, problemów z płodnością oraz zwiększonego ryzyka niektórych chorób przewlekłych. W ocenie ekspertów jednostki podległej Ministrowi Zdrowia, tj. Biura do spraw Substancji Chemicznych (dalej: „Biuro”), substancje te stanowią istotne i narastające zagrożenie dla zdrowia ludzkiego oraz środowiska. Ze względu na swoją wyjątkową trwałość, zdolność do bioakumulacji oraz potencjał do przemieszczania się na duże odległości PFAS przyczyniają się do trwałego zanieczyszczenia wód gruntowych i gleb. Część z nich wykazuje udowodnione działanie toksyczne, w tym rakotwórcze, oraz działanie zaburzające gospodarkę hormonalną i rozrodczość. Dotychczasowe środki regulacyjne są niewystarczające do skutecznego ograniczenia ich emisji, co uzasadnia konieczność podjęcia horyzontalnych działań legislacyjnych na szczeblu Unii Europejskiej.

Przedstawiciele Biura aktywnie uczestniczą w pracach Komitetu Oceny Ryzyka (RAC) Europejskiej Agencji Chemikaliów (ECHA) i brali udział w wypracowywaniu opinii tego

telefon: +48 22 250 01 46
adres email: kancelaria@mz.gov.pl
www.gov.pl/zdrowie

ul. Miodowa 15
00-952 Warszawa

gremium dotyczącej PFAS. RAC zaleca wdrożenie rygorystycznych środków zarządzania ryzykiem w celu minimalizacji emisji tych substancji, również w obszarach, w których prawodawca unijny dopuści ewentualne czasowe odstępstwa od zakazów. Środki te obejmują m.in. obowiązek wdrażania zakładowych planów zarządzania PFAS dla użytkowników przemysłowych, stały monitoring emisji, transparentną komunikację w łańcuchu dostaw, jasne etykietowanie produktów oraz precyzyjne instrukcje dotyczące bezpiecznej utylizacji odpadów. Komitet RAC postuluje również wprowadzenie obligatoryjnego zgłaszania wszelkich emisji PFAS z zakładów produkcyjnych bezpośrednio do ECHA.

Natomiast eksperci z Głównego Inspektoratu Sanitarnego, w zakresie swojej właściwości, uczestniczą w pracach Forum Wymiany Informacji o Egzekwowaniu Przepisów działającego przy ECHA, skupiającego przedstawicieli krajowych organów nadzorczych odpowiedzialnych za kontrolę stosowania unijnych przepisów chemicznych, w szczególności REACH[1] i CLP[2].
Forum ECHA przedstawiło 23 lutego 2026 r. dodatkową opinię dotyczącą egzekwowalności projektowanego ograniczenia PFAS. W dokumencie wskazano, że przewidywane egzekwowanie projektowanego ograniczenia, choć wymagające, jest co do zasady wykonalne, jednak wymaga doprecyzowania. Z uwagi na trwający charakter procedury oraz brak ostatecznego projektu aktu prawnego Komisji Europejskiej Polska, w ramach prowadzonych prac, zgodziła się z opinią Forum i nie zgłosiła uwag w odniesieniu do ograniczenia PFAS.

Jednocześnie należy odnotować, że na poziomie Unii Europejskiej przyjęto już ograniczenie stosowania PFAS w pianach gaśniczych w ramach rozporządzenia Komisji (UE) 2025/1988 zmieniającego załącznik XVII do rozporządzenia REACH. Ograniczenie to ma znaczenie zarówno dla podmiotów stosujących takie produkty, jak i dla organów odpowiedzialnych za nadzór nad przestrzeganiem przepisów dotyczących chemikaliów. Polska w ramach prac Forum ECHA również nie zgłaszała uwag do tego ograniczenia.

W obszarze bezpieczeństwa żywności Główny Inspektorat Sanitarny uczestniczy również w systemie współpracy z Europejskim Urzędem ds. Bezpieczeństwa Żywności (EFSA[1]). Współpraca ta obejmuje wymianę informacji dotyczących oceny ryzyka, działań naukowych EFSA, konsultacji, projektów, gromadzenia danych oraz współpracę z krajowymi ekspertami. W odniesieniu do PFAS znaczenie mają w szczególności opinie naukowe EFSA dotyczące narażenia ludzi na PFAS w żywności, które stanowiły podstawę do określenia dopuszczalnych poziomów wybranych PFAS w żywności.

W odniesieniu do pytania nr 2: „Czy rząd prowadzi obecnie analizy dotyczące skali obecności tych substancji w środowisku naturalnym w Polsce, w szczególności w wodzie pitnej, glebie oraz żywności?” należy zauważyć, iż jednym z możliwych obszarów narażenia człowieka na PFAS jest żywność. Substancje PFAS trafiają do łańcucha pokarmowego przede wszystkim w wyniku zanieczyszczenia środowiska, tj. wody, gleby oraz organizmów zwierzęcych, i mogą ulegać bioakumulacji, w szczególności w produktach pochodzenia zwierzęcego, takich jak ryby, owoce morza czy jaja. Dodatkowym, choć uznawanym za ~~mniej istotne, źródłem narażenia~~ może być migracja PFAS z materiałów i wyrobów

telefon: +48 22 250 01 46
adres email: kancelaria@mz.gov.pl
www.gov.pl/zdrowie

ul. Miodowa 15
00-952 Warszawa

przeznaczonych do kontaktu z żywnością, w których substancje te są wykorzystywane ze względu na swoje właściwości funkcjonalne, np. w opakowaniach papierowych i tekturowych czy powłokach nieprzywierających.

Analiza danych przeprowadzona przez Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności wskazuje, że główne znaczenie dla oceny narażenia ludzi na PFAS mają cztery związki: kwas perfluorooktanowy (PFOA), perfluorooktanosulfonian (PFOS), kwas perfluorononanowy (PFNA) i kwas perfluoroheksanosulfonowy (PFHxS). W odniesieniu do tych substancji EFSA ustanowiła grupową wartość tolerowanego pobrania tygodniowego (TWI); związki te stanowiły również podstawę do określenia dopuszczalnych poziomów PFAS w żywności, zarówno dla poszczególnych substancji, jak i ich sumy. Bezpieczeństwo żywności podlega szczegółowym regulacjom, przede wszystkim na poziomie Unii Europejskiej, które są bezpośrednio stosowane w państwach członkowskich. Dopuszczalne poziomy związków perfluoroalkilowych w żywności określono w rozporządzeniu Komisji (UE) 2023/915 z dnia 25 kwietnia 2023 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych poziomów niektórych zanieczyszczeń w żywności oraz uchylającym rozporządzenie (WE) nr 1881/2006. Przepisy te są bezpośrednio stosowane przez podmioty działające na rynku spożywczym oraz organy urzędowej kontroli żywności, zapewniając spójne podejście do oceny i ograniczania narażenia konsumentów.

W odniesieniu do materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością również obowiązują regulacje na poziomie unijnym, które nakładają ogólny wymóg, aby wszystkie materiały lub wyroby przeznaczone do bezpośredniego lub pośredniego kontaktu z żywnością były wystarczająco obojętne, aby nie powodowały przenikania do żywności substancji w ilościach, które mogą stanowić zagrożenie dla zdrowia człowieka oraz powodować niemożliwe do przyjęcia zmiany w składzie żywności lub pogorszenie jej cech organoleptycznych, co wynika z przepisów rozporządzenia (WE) nr 1935/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 października 2004 r. w sprawie materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz uchylającego dyrektywy 80/590/EWG i 89/109/EWG.
Ponadto przyjęto rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2025/40 z dnia 19 grudnia 2024 r. w sprawie opakowań i odpadów opakowaniowych, zmiany rozporządzenia (UE) 2019/1020 i dyrektywy (UE) 2019/904 oraz uchylenia dyrektywy 94/62/WE, które przewiduje wprowadzenie od 12 sierpnia 2026 r. zakazu stosowania PFAS w opakowaniach do żywności. Jednocześnie trwają prace nad opracowaniem ujednoliconych metod analitycznych oznaczania PFAS w materiałach do kontaktu z żywnością, co ma istotne znaczenie dla skutecznego egzekwowania obowiązujących przepisów.

W związku z powyższym w zakresie żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością obowiązują przepisy regulujące ten obszar określone na poziomie unijnym, które są bezpośrednio stosowane w państwach członkowskich.

W zakresie wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, nowe przepisy krajowe wdrażające dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/2184 w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi wprowadzają obowiązek monitorowania parametru Suma PFAS w ramach dotychczasowego monitoringu zgodności jakości wody. Monitoring ten służy ocenie, czy woda dostarczana konsumentom jest bezpieczna dla zdrowia.

W zakresie pytania nr 3 **„Czy planowane są krajowe działania legislacyjne lub programy monitorowania i ograniczania stosowania PFAS, niezależnie od przyszłych regulacji na poziomie Unii Europejskiej?”** uprzejmie wyjaśniam, iż Ministerstwo Zdrowia nie bierze obecnie udziału w pracach legislacyjnych ani nie planuje podejmowania inicjatyw legislacyjnych dotyczących PFAS, pozostając w pełnej zgodności z obowiązującym prawodawstwem Unii Europejskiej oraz systemem jego wdrażania i egzekwowania. Prace nad proponowanymi ograniczeniami na poziomie UE są jednak obecnie na bardzo zaawansowanym etapie. Z tego względu do czasu sfinalizowania procedury na poziomie europejskim nie są planowane odrębne działania legislacyjne na poziomie krajowym w tym zakresie. Ponadto, zgodnie z art. 26 ustawy o substancjach chemicznych i ich mieszaninach, organem uprawnionym do ewentualnego wprowadzania ograniczeń w produkcji, obrocie lub stosowaniu niebezpiecznych chemikaliów w drodze rozporządzenia jest minister właściwy do spraw gospodarki (Minister Rozwoju i Technologii). Przewiduje się, że Komitet ds. Analiz Społeczno-Gospodarczych (SEAC) ECHA przyjmie ostateczną opinię do końca 2026 r., co zakończy etap naukowej i formalnej oceny wniosku przez komitety ECHA. Następnie opinie RAC i SEAC zostaną przekazane Komisji Europejskiej, która przygotuje ostateczny projekt rozporządzenia wprowadzającego ograniczenia. Projekt ten będzie następnie przedmiotem dyskusji i głosowania w Komitecie REACH.

Odnosząc się natomiast do drugiej części pytania, dotyczącej monitorowania, uprzejmie wyjaśniam, iż w Unii Europejskiej PFAS objęto obowiązkiem monitoringu w żywności (zalecenie Komisji (UE) 2022/1431 z dnia 24 sierpnia 2022 r. w sprawie monitorowania substancji perfluoroalkilowych w żywności). W Polsce aktualnie badania tych substancji w celach urzędowych i referencyjnych koordynowane są przez wyspecjalizowane jednostki państwowe. Krajowym Laboratorium Referencyjnym w obszarze żywności i pasz jest Państwowy Instytut Weterynaryjny – Państwowy Instytut Badawczy (PIWet-PIB) w Puławach.
Jednocześnie informuję, że 30 kwietnia 2026 r. Prezydent RP podpisał ustawę z dnia 13 marca 2026 r. o zmianie ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 605). Ponadto w trakcie publikacji znajduje się nowe rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, określające przede wszystkim zakres badania wody oraz częstotliwość jej badań. Akt ten wraz z ustawą z dnia 13 marca 2026 r., zmieniającą przepisy dotyczące zbiorowego zaopatrzenia w wodę oraz odprowadzania ścieków, której przepisy zaczęły obowiązywać 21 maja 2026 r., stanowią implementację dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/2184 z dnia 16 grudnia 2020 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Nowe przepisy rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, w ślad za przepisami europejskimi, wprowadzają obowiązek monitorowania parametru „Suma PFAS” w ramach dotychczasowego monitoringu zgodności jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Monitoring ten funkcjonuje w przepisach europejskich i krajowych i służy ocenie, czy woda dostarczana konsumentom jest bezpieczna dla zdrowia. Parametr „Suma PFAS” został wprowadzony do legislacji europejskiej na skutek aktualnej wiedzy naukowej dotyczącej wpływu tych trwałych związków chemicznych na zdrowie człowieka i środowisko. Celem badania związków PFAS jest identyfikacja potencjalnych zagrożeń związanych z obecnością tych substancji w

telefon: +48 22 250 01 46
adres email: kancelaria@mz.gov.pl
www.gov.pl/zdrowie

ul. Miodowa 15
00-952 Warszawa

wodzie przeznaczonej do spożycia przez ludzi oraz zapewnienie odpowiedniego poziomu ochrony zdrowia publicznego.

Zgodnie z nowymi przepisami krajowymi implementującymi dyrektywę 2020/2184 badania wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w zakresie parametru „Suma PFAS" będą wykonywać dostawcy wody. Organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej, w ramach badań prowadzonych w nadzorze nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, również będą wykonywały badania w zakresie parametrów dostosowywanym indywidualnie do każdej strefy dostawy wody, w związku z przeprowadzoną analizą ryzyka. W przypadku przekroczeń wartości parametrycznych związków PFAS w wodzie przeznaczonej do spożycia przez ludzi dostawcy wody będą zobowiązani do wdrożenia m.in. odpowiednich technologii uzdatniania wody w celu zapewnienia odbiorcom wody spełniającej wartość parametryczną ustanowioną dla „Sumy PFAS". Wprowadzenie monitoringu związków PFAS ma na celu identyfikację zagrożeń związanych z obecnością tych substancji w wodzie przeznaczonej do spożycia przez ludzi, minimalizowanie ryzyka wystąpienia zdarzeń mogących niekorzystnie wpływać na zdrowie oraz zapewnienie ochrony zdrowia
publicznego. Tym samym badania te pełnią funkcję prewencyjną i umożliwiają szybkie podejmowanie działań naprawczych, takich jak modyfikacja technologii uzdatniania wody, zmiana źródła ujęcia lub wdrożenie dodatkowych procesów oczyszczania.

Odnosząc się do pytania nr 4 **„W jaki sposób rząd zamierza przygotować polską gospodarkę oraz sektor przemysłowy na ewentualne unijne ograniczenia stosowania tych substancji?"**, należy wskazać, iż Ministerstwo Zdrowia nie jest organem właściwym do zajmowania stanowiska w powyższej sprawie, w zakresie kształtowania polityki gospodarczej państwa ani przygotowania sektora przemysłowego na ewentualne unijne ograniczenia stosowania substancji PFAS.
Zagadnienia dotyczące przygotowania krajowej gospodarki, osłony sektora przemysłowego oraz analizy kosztów społeczno-gospodarczych (w tym ocena wpływu ograniczeń na biznes) pozostają w kompetencji Ministerstwa Rozwoju i Technologii, które kieruje działem administracji rządowej – gospodarka. Z tego względu Ministerstwo Zdrowia nie dysponuje narzędziami ani danymi pozwalającymi na ocenę skutków ekonomicznych planowanego ograniczenia, a kompetencje te koncentrują się
w szczególności wokół prac Komitetu SEAC.
Warto także podkreślić, że w unijnym Komitecie ds. REACH, który będzie ostatecznie głosował nad kształtem nowych ograniczeń, Rzeczpospolitą Polską oficjalnie reprezentuje Ministerstwo Rozwoju i Technologii jako resort wiodący, natomiast eksperci jednostki podległej Ministrowi Zdrowia, tj. Biura do spraw Substancji Chemicznych, wspierają ten proces wyłącznie merytorycznie, pełniąc rolę doradców i ekspertów technicznych.

Z wyrazami szacunku
z upoważnienia Ministra Zdrowia
Katarzyna Kęcka
Podsekretarz Stanu
/dokument podpisany elektronicznie/